

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca
1.2 Facultatea	Facultatea de Teologie Greco-Catolică
1.3 Departamentul	Departamentul Blaj
1.4 Domeniul de studii	Teologie
1.5 Ciclul de studii	Master
1.6 Programul de studiu / Calificarea	Teologie pastorală în comunitățile ecleziale (la Blaj)

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	KMR0089 Activitatea pastorală a clerului greco-catolic în secolele XVIII-XIX						
2.2 Titularul activităților de curs	Lect. univ. dr. GHIȘA Ciprian						
2.3 Titularul activităților de seminar	Lect. univ. dr. GHIȘA Ciprian						
2.4 Anul de studiu	I	2.5 Semestrul	2	2.6. Tipul de evaluare	E	2.7 Regimul disciplinei	DS

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	3	Din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar/laborator	1
3.4 Total ore din planul de învățământ	42	Din care: 3.5 curs	28	3.6 seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp:					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					20
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					10
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					14
Tutoriat					3
Examinări					4
Alte activități: elaborarea unei bibliografii a contribuțiilor teologilor / autorilor greco-catolici români la domeniul Pnevmatologiei					7
3.7 Total ore studiu individual	58				
3.8 Total ore pe semestru	100				
3.9 Numărul de credite	4				

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	• Nu este cazul
4.2 de competențe	• Nu este cazul

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1 De desfășurare a cursului	• Prezența la prelegeri
5.2 De desfășurare a seminarului/laboratorului	• Prezența și intervențiile la seminar, preluarea temei de seminar, elaborarea și susținerea seminarului; predarea la timpul stabilit

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	<p>În urma studierii acestei discipline, studentul trebuie să poată:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Să însușească, să cunoască, să înțeleagă și să utilizeze principiile, mijloacele, metodele, procedeele și conceptele-lingajul-terminologia specifice analizei activității pastorale a clerului greco-catolic în sec. XVIII-XIX; • Să dezvolte o reflecție critică și constructivă în interiorul domeniului; • Să poată aborda la nivel de discuții realitățile circumscrise cursului; • Să cunoască bibliografia aferentă cursului.
Competențe transversale	<ul style="list-style-type: none"> • Să poată integra competențele profesionale dobândite în urma cursului cu elementele specifice celorlalte discipline sau chiar domenii de studii, în virtutea interdisciplinarității și transdisciplinarității dintre acestea; • Să înțeleagă modul cum celelalte confesiuni creștine sau religii necreștine percep lucrarea pastorală; • Să poată să gestioneze propria formare continuă personală și profesională având ca punct de plecare cursul, dobândind autonomie și responsabilitate în procesul de evaluare a datelor noi care vor apărea în domeniu; • În servicii alternative, absolvenții acestui curs să poată fi cooptați în forme suplimentare de pregătire pastorală, catehetică, activități ecumenice etc.

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	<ul style="list-style-type: none"> • În directă relație cu tematica masteratului, cursul își propune să le ofere studenților o perspectivă istorică asupra activității pastorale a clerului greco-catolic român în secolele XVIII-XIX, menită să le dezvăluie nu doar constantele și specificitățile acestui demers fundamental, ci și marile linii de evoluție a Bisericii Române Unite din Transilvania și Ungaria Habsburgică în acel segment temporal. Accentul cade atît pe relevarea cadrului de epocă și a interesului manifestat de ierarhia unită, în diferite etape istorice, pentru îmbunătățirea și diversificarea acțiunii pastorale a clerului, cît și pe marile teme și domenii avute în vedere, ce permit configurarea unor interesante studii de caz. Dezbaterea acestor cazuri este gândită ca o modalitate de punere pe picioare a unui laborator de cercetare, în care masteranzilor le va fi cultivată deprinderea de a aborda un atare subiect, printr-o bună cunoaștere a limbajului și structurii izvoarelor de epocă, dar și printr-o grilă de analiză cît mai complexă și mai nuanțată.
7.2 Obiectivele specifice	<ul style="list-style-type: none"> • Insușirea, cunoașterea, înțelegerea și utilizarea terminologiei specifice; • Integrarea competențelor profesionale dobândite de prezentul curs cu elementele specifice celorlalte discipline sau chiar domenii de studii, în virtutea interdisciplinarității și transdisciplinarității dintre acestea; • Activitatea didactică este gândită ca una interactivă, bazată pe discutarea bibliografiei parcurse de studenți (pe sistematizarea informațiilor acumulate și pe dezbaterile interpretărilor înfălșuite) și pe comentarea documentelor indicate și a referatelor planificate.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații. Bibliografie
CURS 1: Introducere: obiective, precizări conceptuale și metodologice, surse	Prelegere / expunere, prezentare, explicații, exemplificări.	Bibliografie: A. Bișoc, <i>Introducere în teologia pastorală</i> , Iași, 2002, p. 17-47, 79-99; M. Rosa, <i>Clero Cattolico e società europea nell' età moderna</i> , Editori Laterza, 2006, p. 35-89.
CURS 2: Cadrul organizatoric: De la Episcopia unită de Făgăraș la Mitropolia greco-catolică de Alba Iulia și Făgăraș. Dieceze, protopopiate, parohii (Prezentare pe bază de referate).	Prelegere	Bibliografie: Z. Păclișanu, <i>Istoria Bisericii Române Unite</i> , p. 165-182, 241-276, 292-305, 406-417, 466-478, 511-527; O. Ghitta, <i>Nașterea unei Biserici. Biserica greco-catolică din Sătmăar în primul ei secol de existență</i> , p. ; G. M. Miron, <i>Biserica greco-catolică din Transilvania. Cler și enoriași</i> , p. 65-92, 437-501; D. Dumitran, <i>Un timp al Reformelor. Biserica greco-catolică din Transilvania sub conducerea episcopului Ioan Bob 1782-1830</i> , p. 167-181; A. Sima, <i>O episcopie și un ierarh</i> , p. 69-113; I. Călușer, <i>Episcopia greco-catolică de Oradea</i> , p. 27-92.
CURS 3. Ibidem.	Prelegere	Bibliogr.: <i>Ibidem.</i>

CURS 4: Activitatea pastorală în atenția ierarhiei Bisericii greco-catolice românești. Considerații generale privind evoluția unui interes. a.) Între tradiția răsăriteană și imperatiile reformismului catolic b.) Formarea „păstorilor”. Învățământul teologic greco-catolic și obiectivele sale c.) Stat-Biserică-Societate în secolele XVIII-XIX. Clerul și procesul de modernizare a societății.	Prelegere	Bibliogr.: P. Teodor, <i>The Romanians from Transylvania between the Tradition of the Eastern Church, the Counter Reformation and the Catholic Reformation</i> , în vol. <i>Ethnicity and Religion in Central and Eastern Europe</i> , Cluj-Napoca, 1995, p. 175-187; I. Mârza, <i>Școală și națiune. Școlile din Blaj în epoca renașterii naționale</i> , p. 28-79; R. Câmpeanu, <i>Elitele românești din Transilvania veacului al XVIII-lea</i> , Presa Universitară Clujeană, 2000, p. 125-284; D. Dumitran, <i>Un timp al Reformelor. Biserica greco-catolică din Transilvania sub conducerea episcopului Ioan Bob 1782-1830</i> , p. 37-67; D. Beales, <i>Enlightenment and Reform in Eighteenth-Century Europe</i> , I.B. Tauris, 2005, p. 7-28, 60-90, 207-256; P. Prodi, <i>Introduzione allo studio della Storia moderna</i> , il Mulino, 1999, p. 54-68.
CURS 5: Ibidem.	Prelegere	Bibliogr.: <i>Ibidem.</i>
CURS 6: Ibidem		Bibliogr.: <i>Ibidem.</i>
CURS 7: Cadrul normativ: Legislația sinodală și procesul de uniformizare a regulilor și practicilor în domeniul pastorației. Între tradiție și inovație. Studii de caz.	Prelegere	Bibliografie: a.) pentru studiile de caz: I. M. Moldovan, <i>Acte sinodale ale besearecei romane de Alba Iulia și Fogarasiu</i> , I, Blasiu, 1869, passim; <i>Conciliul Provincialu Primu alu provinciei bisericesci greco-catolice Alba Julia si Fagarasiu tienuu la anulu 1872</i> , Blasiu, 1886, p. 1-281; b.) G. M. Miron, <i>Biserica greco-catolică din Transilvania. Cler și enoriași (1697-1780)</i> , p. 109-119; N. Bocșan, I. Cârja, <i>Biserica Română Unită la Conciliul Ecumenic Vatican I</i> , Presa Universitară Clujeană, 2001, p. 259-287.
CURS 8: Modalități de control și sancționare: a.) Vizitațiile episcopale (obiective, strategii, efecte), b.) Studii de caz din secolele XVIII și XIX.	Prelegere	Bibliografie: a.) U. Mazzone, A. Turchini, <i>Le visite pastorali. Analisi di una fonte</i> , Bologna, 1985; b.) O. Ghitta, „Un popor superstițios, cu adevărat distinc” (vizitația canonică a episcopului Manuel Olsavszky în Sătmăr și Maramureș – 1751), în vol. <i>Identitate și alteritate Studii de imagologie</i> , vol. II, Presa Universitară Clujeană, 1998, p. 95-109; G.M. Miron, <i>O vizitație canonică în comitatul Clujului sub episcopul Grigorie Maior</i> , în vol. <i>Studii istorice. Omagiu profesorului Camil Mureșanu</i> , Cluj-Napoca, 1998, p. 183-196; Camelia Elena Vulea, Luminița Wallner Bărbulescu, <i>Vizitațiuni canonice în Țara Hațegului</i> , p. 33-67, 81-585.
CURS 9: Ibidem.	Prelegere	Bibliogr.: <i>Ibidem.</i>
CURS 10: Pastoralele și circularele episcopale: instrumente de diseminare a mesajului ierarhiei. Analiză tematică și contextualizare. Studiu de caz.	Prelegere	Bibliografie: I. Vancea, <i>Pastorale și circulare 1865-1869</i> (ediție de N. Bocșan și M. Andrei), p. 31-103, 105-317; V. Bojor, <i>Episcopii Diecesei Gr. Cat. De Gherla acum Cluj-Gherla (1856-1939)</i> , Ediția a II-a, Editura Viața Creștină, Cluj-Napoca, 2000, p. 160-201.
CURS 11: Catehismele și cateheza: Biserica unită și activitatea de catehizare. Standardizarea credinței și a modelui etic-devoțional. Cateheză și identitate confesională. Studiu de caz	Prelegere	Bibliografie: a.) pentru cadrul de epocă: P. Vismara Chiappa, <i>Il „buon cristiano” Dibattiti e contese sul catechismo nella Lombardia di fine Settecento</i> , Firenze, 1984, p. 1-49; O. Ghitta, <i>The first Greek Catholic Catechisms in Hungary and Transylvania</i> , în vol. <i>Confessional Identity in East-Central Europe</i> (coordonatori Maria Crăciun, Ovidiu Ghitta și Graeme Murdock), Ashgate, 2002, p. 153-167; b.) pentru studiul de caz: <i>Catehismul lui Iosif de Camillis 1726</i> , Imago, Sibiu, 2002, p. 43-197.
CURS 12: Literatura de consolidare a unirii. Biserica Română Unită din Transilvania în fața	Prelegere	Bibliografie: a.) pentru cadrul de epocă: C. Ghișa, <i>Biserica Greco-catolică din Transilvania.</i>

acțiunii ortodoxe. Accente în discursul identitar greco-catolic. Credința și ritul ca elemente definitorii. Căi de diseminare a acestui discurs în societate. Studiu de caz.		<i>Elaborarea discursului identitar (1700-1850)</i> , Cluj-Napoca, 2006, p. 247-275; C. Barta, <i>Tradiție și dogmă. Percepția dogmatică a Unirii cu Roma în operele teologilor greco-catolici (secolele XVIII-XIX)</i> , p. 41-62; b.) pentru studiul de caz: <i>Floarea Adevărului și Dogmatica învățătură</i> , Argonaut, 2004, p. 107-169.
CURS 13: Cler și enoriași: a.) Modele devoționale, forme de pietate individuală și colectivă, b.) Lupta cu „superstițiile”. Îndreptarea moravurilor, c.) Biserica și familia	Prelegere	Bibliografie: E. Muir, <i>Riti e rituali nell'Europa moderna</i> , Milano, 2000, p.181-276; D. Radosav, <i>Sentimentul religios la români</i> , p. 195-300; D. Dumitran, <i>Un timp al Reformelor. Biserica greco-catolică din Transilvania sub conducerea episcopului Ioan Bob 1782-1830</i> , p. 80-106; S. Bolovan, <i>Familia în satul românesc din Transilvania</i> , p. 62-100, 145-197.
CURS 14: Concluzii	Prelegere	

Bibliografie

- 1.) Barta, C., *Tradiție și dogmă. Percepția dogmatică a Unirii cu Roma în operele teologilor greco-catolici (secolele XVIII-XIX)*, Blaj, 2003.
- 2.) Bârlea, O., *Metropolia Bisericii Române Unite proclamată în 1855 la Blaj*, în *Perspective*, nr. 37-38, anul X, 1987.
- 3.) Bolovan, S. P., *Familia în satul românesc din Transilvania*, Cluj-Napoca, 1999.
- 4.) Călușer, I., *Episcopia greco-catolică de Oradea*, Editura Logos '94, Oradea, 2000.
- 5.) Dumitran, D., *Un timp al Reformelor. Biserica greco-catolică din Transilvania sub conducerea episcopului Ioan Bob 1782-1830*, București, 2005.
- 6.) Ghitta, O., *Nașterea unei Biserici. Biserica greco-catolică din Sătmăr în primul ei secol de existență (1667-1761)*, Cluj-Napoca, 2001.
- 7.) Mârza, I., *Școală și națiune. Școlile din Blaj în epoca renașterii naționale*, Cluj-Napoca, 1987.
- 8.) Miron, G. M., *Biserica greco-catolică din Transilvania. Cler și enoriași (1697-1780)*, Cluj-Napoca, 2004
- 9.) Păclișanu, P., *Istoria Bisericii Române Unite*, Editura Galaxia Guttenberg, 2006..
- 10.) Radosav, D., *Sentimentul religios la români*, Cluj-Napoca, 1997.
- 11.) Sima, A., *O episcopie și un ierarh*, Cluj-Napoca, 2003.
- 12.) Vancea, I. *Pastorale și circulare 1865-1869* (ediție de N. Bocșan și M. Andrei), Cluj-Napoca, 2003.
- 13.) Camelia Elena Vulea, Luminița Wallner Bărbulescu, *Vizitațiuni canonice în Țara Hațegului*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2003.

8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații. Bibliografie
S. 1-14: Prezentarea temelor, a modului de desfășurare și a metodologiei seminarului. Elaborarea și prezentarea referatului	Prezentare, explicații, aplicații, dezbateri, discuții dirijate, discuții în grupe, grupuri de lucru, discuții libere, dialog, analize, studii de caz	Studentul se documentează și lucrează independent

Bibliografie

Beales, D., *Enlightenment and Reform in Eighteenth-Century Europe*, I.B. Tauris, 2005, p. 7-28, 60-90, 207-256;
Bocșan, N.; Cârja, I., *Biserica Română Unită la Conciliul Ecumenic Vatican I*, Presa Universitară Clujeană, 2001, p. 259-287.
Bojor, V., *Episcopii Diecesei Gr. Cat. De Gherla acum Cluj-Gherla (1856-1939)*, Ediția a II-a, Editura Viața Creștină, Cluj-Napoca, p. 160-201.
Bișoc, A., *Introducere în teologia pastorală*, Iași, 2002, p. 17-47, 79-99;
Câmpeanu, R., *Elitele românești din Transilvania veacului al XVIII-lea*, Presa Universitară Clujeană, 2000, p. 125-284;
Conciliul Provincialu Primu alu provinciei bisericesci greco-catolice Alba Iulia si Fagarasiu tienutu la anulu 1872, Blasiu, 1886, p. 1
Floarea Adevărului și Dogmatica învățătură, Argonaut, 2004, p. 107-169.
Ghișă, C., *Biserica Greco-catolică din Transilvania. Elaborarea discursului identitar (1700-1850)*, Cluj-Napoca, 2006, p. 247-275;
Ghitta, O., *The first Greek Catholic Catechisms in Hungary and Transylvania*, în vol. *Confessional Identity in East-Central Europe* (coordonatori Maria Crăciun, Ovidiu Ghitta și Graeme Murdock), Ashgate, 2002, p. 153-167;
Mazzone, U.; Turchini, A., *Le visite pastorali. Analisi di una fonte*, Bologna, 1985;
Moldovan, I. M., *Acte sinodale ale besearecei romane de Alba Iulia și Fogarasiu*, I, Blasiu, 1869, passim;
Muir, E., *Riti e rituali nell'Europa moderna*, Milano, 2000, p.181-276;
Prodi, P. *Introduzione allo studio della Storia moderna*, il Mulino, 1999, p. 54-68.
Rosa, M., *Clero Cattolico e società europea nell' età moderna*, Editori Laterza, 2006, p. 35-89.
Teodor, P., *The Romanians from Transylvania between the Tradition of the Eastern Church, the Counter Reformation and the Catholic Reformation*, în vol. *Ethnicity and Religion in Central and Eastern Europe*, Cluj-Napoca, 1995, p. 175-187;

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

- Conținuturile disciplinei sunt coroborate cu așteptările comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori din domeniul programului.
- Conținuturile disciplinei răspund exigențelor parohiei, fișei postului de muncă din domeniul bisericesc, educativ, caritativ, catehetic sau formativ și voluntariat.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Însușirea conținuturilor Studenții vor fi evaluați pe parcurs, pe baza: <ul style="list-style-type: none"> - unui referat dintre cele solicitate în săptămânile 2-3 (20 %) - comentării textelor indicate la studiile de caz din săptămânile 7-12 (fiecare student își va alege două asemenea studii de caz) (45 %) - felului în care concep planul de discuții și conduc dezbaterile la teme (sau subtemele) unde se angajează să facă acest lucru (fiecare student își va alege o temă în acel semestru) – (25 %) participării active la curs – (10%)	Examen oral final Metoda Procedura examinării: <ul style="list-style-type: none"> - studentul care nu va avea nici măcar o prezență la cursuri nu va fi primit în examen. - intrarea la examen va fi în ordine alfabetică. - vor fi în aula de examen întotdeauna cel puțin doi studenți; odată cu ieșirea de la examen a unui student, un altul va intra, va extrage un bilet de examen, va avea la dispoziție 10 minute pentru pregătirea răspunsului și notarea ideilor pe o coală pregătită dinainte, și 15 minute pentru răspunsul oral. - subiectul extras nu se poate schimba. 	50 %
10.5 Seminar/ laborator	Participarea activă la dezbateri și Elaborarea lucrării scrise Pentru a fi luată în considerare nota de la seminar este necesară obținerea notei de trecere la examenul oral final de la sfârșit de semestru. Fiecare student va prelua direct de la titular la începutul semestrului o temă de seminar.	Evaluarea participării active la dezbateri și Evaluarea lucrării scrise Prezentarea la examenul final este condiționată de întocmirea elaboratului de seminar, pe teme propuse de titularul cursului, dar și de predarea acestuia titularului de curs - în format electronic pe e-mail (ciprian.ghisa@ubbcluj.ro) scris cu diacritice (ă, â, î, ț, ș), - înainte de prezentarea la examenul final.	50 %
10.6 Standard minim de performanță			
<ul style="list-style-type: none"> • Însușirea materialului de învățat. • Probarea dezvoltării competențelor specifice acumulate (profesionale, transversale). • Finalizarea lucrării de seminar. • Obținerea a minimum 5 puncte: 1 din oficiu, 4 puncte la curs + seminar. 			

Data completării
28.04.2023

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

Lect. univ. dr. Ciprian GHIȘA

Data avizării în departament
29.04.2023

Semnătura directorului de departament
Conf. univ. dr. pr. Anton RUS

